

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวชื่นสุมณ ทรงสอาด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ชั้นอุดม ทรงสอาด : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.สุนิตยา เตื่อนนาดี

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกรกฎาคม 2545 กรณีศึกษา การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารของกองทุนหมู่บ้านจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด เพื่อวิเคราะห์ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านมิตรภาพ ว่าด้วยความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพียงใด

การประเมินผลครั้งนี้ได้ใช้ แบบรายงาน(บ.ร.)ต่างๆ รวมไปถึง แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ เข้ามาเป็นตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ชาวบ้านทั่วไป สมาชิกผู้กู้ คณะกรรมการ

ผลการประเมินที่ได้คือ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านดำเนินไปได้ด้วยดี ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี คณะกรรมการทำงานเต็มความสามารถ เงิน 1 ล้านบาทในหมู่บ้านมิตรภาพมีความเพียงพอกับสมาชิกผู้กู้ ชุมชนมีความสามัคคี อยู่กันอย่างมีความสุข

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และ กรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เตื่อนนาดี)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เตื่อนนาดี)

(อาจารย์ นิตาชล จำนงศรี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 8 เดือน ๗.ค. 25๖๖ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร.สุนิตยา เกื่อนนาคี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณจารุเสษฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ชินสุมณ ทรงสอาด

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญหน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอ้อมัติ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ปรัชศน์วรรณกรรม	
1. นโยบายหลัก วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	5
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	6
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง....	8
6. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
7. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	11
8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์ โมเดล	12
9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13

บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ 14
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 14
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 16
4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ 16
5. การวิเคราะห์ข้อมูล..... 24

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน 25
2. ผลการประเมินโดยภาพรวม 31
3. ผลการประเมินผลเทคนิค วิธีทำธุรกิจขอ 33
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ ของการทำสารนิพนธ์..... 34

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ..... 37
2. วิธีการดำเนินการ 37
3. ผลการดำเนินงาน..... 38
4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย..... 39
5. ข้อเสนอแนะ 39
6. ข้อเสนอแนะสำหรับขั้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม 40

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 254441

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ภาคผนวก ข

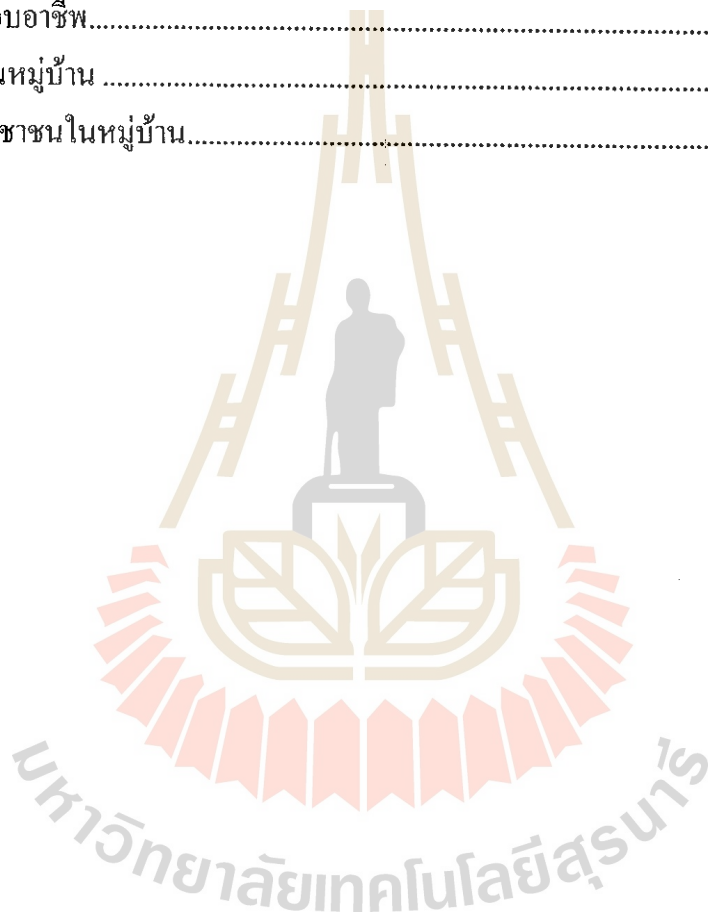
ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ 65

ภาคผนวก ค

ระเบียบรายงาน 11.ร.1 - 11.ร.1279

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ประชากรหมู่บ้านมิตรภาพ	28
2. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	28
3. ระดับการศึกษาของประชากร.....	29
4. การประกอบอาชีพ.....	29
5. แหล่งน้ำในหมู่บ้าน	30
6. รายได้ประชาชนในหมู่บ้าน.....	30

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัพเฟิลบีม..... 13

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ต. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

ดังนั้นการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองให้มีความสามารถในการจัดระบบการจัดการ เงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านกันเอง ช่วยลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้แก่ประชาชน

เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงเกิดการประเมินโครงการขึ้น โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเขียนผลการประเมินในรูปแบบของสารนิพนธ์

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1. ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2. ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3. ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4. เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น

2.1.5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้เพื่อความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับอำเภอ ระดับประเทศ

2.3. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนที่เป็นเป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

มีแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลายแนวความคิด เช่น

แนวความคิดในการประเมินของสแตค (Stakes's Concepts and Model of Evaluation) กล่าวว่า การประเมินคือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 86)

แนวความคิดในการประเมินของ สกรินเวน (Scriven's Evaluation Indulges and Model) การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูล และกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 85)

แนวความคิดในการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Concepts of Evaluation) การประเมินคือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูลใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนิน โครงการ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 87)

แนวคิดในการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) การประเมินเป็น กระบวนการของการกำหนดข้อมูลที่ต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89)

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ใช้ตัวแบบทางความคิดแบบ CIPP Model เป็นกรอบความคิดในการประเมิน การบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นไปตามความคิดตามแบบหลัก สูตรการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาสภาพดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านมิตรภาพ
2. ใช้ CIPP Model วิเคราะห์และประเมินการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดทั้งตัวแปรที่กำหนดการเก็บข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลจาก แบบรายงาน (บร.) 1 – 12 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมบางส่วน
4. ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประเมินรวมทั้งแสดงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด
2. ได้ทราบถึงกระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เมื่อการเรียนรู้เมื่อความเชื่อมโยงระหว่างกับการในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับอำเภอ ระดับประเทศ
3. ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนที่เป็นเป้าหมายและเมื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรม

ในการทำสารนิพนธ์ การประเมินผลกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนเอกสารและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งประกอบไปด้วย 8 ด้าน ดังนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.254
2. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน
3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. หลักการประเมิน โครงจกรูปแบบการประเมินแบบชีพพิโมเดล
7. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
8. เอกสารหลักวิชาการอื่นๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

1.1. นโยบาย

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภา ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน ซึ่งได้เริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ 25 กรกฎาคม 2544 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในการจัดสรรโอนเงินกองทุนหมู่บ้านงวดแรก

1.2. หลักการสำคัญของหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลัก 4 ประการ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน

3. ปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพกองทุน

1.3. วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิก
2. ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
3. ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. พัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาอบายมุขเป็นคนรู้จักสามัคคี เป็นคนใฝ่หาความรู้ใหม่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักแก้ปัญหา
5. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิก
6. เสริมสร้างศักยภาพและความความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม
7. ส่งเสริมประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
8. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการกองทุน

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบายหลักการวัตถุประสงค์และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านต่อไป

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบไปด้วย ประธาน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี รองประธาน 3 ท่าน ได้แก่ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกมอบหมาย

คณะกรรมการอีกไม่เกิน 10 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และที่ปรึกษา คณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน คณะกรรมการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 3 ปี เมื่อมีกรรมการคนใดพ้นตำแหน่งก่อน ครบวาระ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งแทนจะดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ หากครบวาระแล้วยัง ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ในการประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า ครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการจึงจะถือว่าครบองค์ประชุมคณะกรรมการมีหน้าที่คือ บริหารกองทุน ในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งกำหนดนโยบาย กำหนดแผนงานต่าง ๆ จัดทำร่างกฎหมาย ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน

หมวด 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในระเบียบได้กำหนดว่า ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยที่สำนักงานมีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะ กรรมการ เพื่อสำหรับปฏิบัติงานธุรการและงานด้านต่างๆ ของคณะกรรมการรวมทั้งเป็นที่ปรึกษา คณะ กรรมการและคณะอนุกรรมการ

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบไปด้วย 9 หมวด สรุปประเด็นได้ดังนี้ (ดูรายละเอียดใน ภาคผนวก ข)

- หมวดที่ 1** ซึ่งให้คำจำกัดความของคำศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง
- หมวดที่ 2** มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ ปรัชญาสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ วัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ขั้นตอนในการโอนเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปให้กองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง หลักเกณฑ์ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่ม เข้ามาบริหารจัดการ
- หมวดที่ 3** กำหนดสมาชิกของคณะกรรมการสนับสนุน การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง และอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ
- หมวดที่ 4** กำหนดสมาชิกของคณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกอง ทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 กำหนดจำนวนสมาชิก คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเกณฑ์ในการดำรงตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนรวมถึงกฎเกณฑ์ในการประชุมคณะกรรมการกองทุน

หมวดที่ 6 เป็นข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนและสมาชิกกองทุนเช่น ประเภทของสินทรัพย์ในกองทุนและการประชุมสมาชิก

หมวดที่ 7 กำหนดกฎในการกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 8 กำหนดเกณฑ์ในการทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชีของคณะกรรมการกองทุน

หมวดที่ 9 กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการโดยประชากรในหมู่บ้านและขั้นตอนในการยื่นขอขึ้นทะเบียนในการจัดตั้งกองทุน

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมียุทธวิธี 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุมส่วนคุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

คุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบ

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก
6. ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ
7. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุน
2. คุณสมบัติคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
3. ความรู้/ประสบการณ์และความมั่นใจ ในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
5. มีข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิก (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
6. มีข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
7. มีข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน การชำระคืนเงินกู้
8. มีข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
9. มีข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
10. มีข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการกองทุน

6. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกัน โดยอ้างอิงจากกฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลักสำคัญ โดยกำหนดกฎระเบียบในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่บ้านมิตรภาพ ม.13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน ชั่วคราวคือ บ้านของกรรมการกองทุน นายสุวัตร กาด่านจาก

2. วัตถุประสงค์การจัดตั้ง

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- 2.2 ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น,จากการฝากตั้งจะ
- 2.3 ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.4 พัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว

- 2.5 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิก
- 2.6 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งเศรษฐกิจและสังคม
- 2.7 ส่งเสริมการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. คุณสมบัติสมาชิก

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ มีคุณสมบัติดังนี้

3.1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน บ้านมิตรภาพ และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมิตรภาพ ม.13 ต.กลางดง ตั้งแต่วันที่มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

3.2 เห็นชอบและพร้อมที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุน

3.3 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบรับเข้าสมาชิก

3.4 เห็นแก่ประโยชน์กองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ

3.5 มีเงินถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

4.1 ยื่นแบบสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ที่แผนกทะเบียนและประวัติ ก่อนวันประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อยเจ็ดวัน

4.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 3

4.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณารับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

5. การพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

5.1 ตาย

5.2 ลาออก โดยทำหนังสือแจ้งคณะกรรมการกองทุน

5.3 ใจฝ่ฝืนระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน หรือแสดงเป็นปรปักษ์

5.4 นำเงิน หรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน ไปใช้ผิดกรอบวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้

6. ค่าธรรมเนียมแรกเข้าสมาชิก

คณะกรรมการกองทุน กำหนดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คือรายละสิบบาท

7. การกู้ยืม

การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพจะพิจารณาจากเหตุผลของการกู้ยืม

8. การทำสัญญาเงินกู้ยืม

ต้องทำต่อหน้าคณะกรรมการคือ มีการเซ็นค้ำประกันการกู้ยืมรายละ 2 คน

9. การชำระเงินกู้ยืม

การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ยืม ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้ยืมแต่ละราย การชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้แล้วเสร็จภายในเวลาไม่เกิน 1 ปีนับจากวันทำสัญญา

10. อัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมคิดอัตราร้อยละบาทต่อเดือน ให้คณะกรรมการกองทุนปีดประกาศอัตราดอกเบี้ยตามอย่างเปิดเผย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอาจบังคับให้ใช้อัตราดอกเบี้ยใหม่ได้ตามที่เห็นสมควรไม่ว่าจะเป็นเวลาใดเวลาหนึ่งในระหว่างอายุสัญญาเงินกู้ยืมเงิน

11. หลักประกันเงินกู้ยืม

หลักประกันเงินกู้ยืมมีหลักประกันดังนี้ ให้ใช้สมาชิกสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน

12. หลักเกณฑ์และวิธีการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพ

12.1. การพัฒนาอาชีพ

12.1. การสร้างงาน

12.1. การสร้างและหรือเพิ่มรายได้

12.1. ลดรายจ่าย

12.1. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

13. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและได้ปิดบัญชีกองทุนแล้ว ถ้ากองทุนมีกำไรสุทธิให้คณะกรรมการกองทุนจัดสรรดังนี้

13.1 เป็นทุนเมื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ

13.2 เป็นผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละยี่สิบ

13.3 เป็นเงินตอบแทนให้แก่คณะกรรมการกองทุน ร้อยละสิบ

13.4 เป็นทุนเพื่อสาธารณะของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละยี่สิบ

13.5 เป็นทุนการศึกษา แก่บุตรสมาชิก ในอัตราร้อยละสิบ

13.6 เป็นเงินเฉลี่ยคืนผู้กู้ร้อยละห้า

13.7 เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละยี่สิบ

13.8 อื่นๆตามสมควรร้อยละห้า

14. คุณสมบัติของคณะกรรมการ

14.1 เป็นผู้มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี

14.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

- 14.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักพระพุทธศาสนา
- 14.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถ
- 14.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก หรือพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 14.6 ไม่เคยถูกให้ออก ปลด หรือไล่ออกจากราชการ
- 14.7 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68
- 14.8 ไม่เป็นผู้พ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

7. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินรายหนึ่งได้ไม่เกิน 20,000 บาท
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามอำนาจทั้งหมด หรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบการขอยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอยืมตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยถ้วน
3. คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. ในคณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน เงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีนับจากวันทำสัญญา
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินตามที่กำหนดให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนหรือที่กำหนดในระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา
7. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านมิตรภาพ หมู่ 13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ให้เงินกู้โดยพิจารณาตาม
 - เหตุผลของการกู้ยืม
 - วิธีการชำระเงินกู้
 - บุคคลค้ำประกัน

8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพี โมเดล

1. รูปแบบและการประเมินแบบชีพพี โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป รูปแบบการประเมินแบบชีพพี โมเดล ในหนังสือ รวมบทความประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)(บรรณาธิการ) 2544:221-234 ดังนี้

ความหมายของการประเมินในทักษะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ให้ความหมายในของการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่

ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบ รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ

แบบจำลองชีพพี โมเดลจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในการการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจและดูผลสำรวจของโครงการ

2. รูปแบบการประเมินแบบชีพพี โมเดล (เยวดี ราชย์กุลวิบูลย์ศรี 2542 : 42-60)

สตัฟเฟิลบีมได้ให้คำนิยามว่า “การประเมิน” ดังนี้

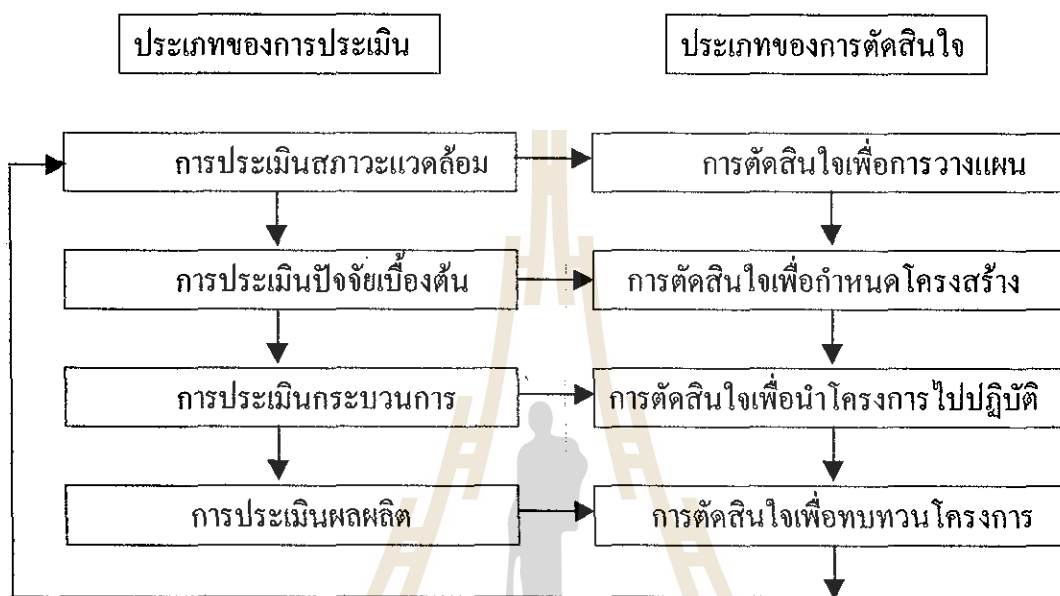
การประเมินผลคือ การบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องรวมถึงการดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่เก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เมื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ

ประเภทของการประเมิน

สตัฟเฟิลบีมและคณะได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม
2. การประเมินตัวป้อนเข้า
3. การประเมินกระบวนการ
4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น

แนวคิดและเป้าหมายของการประเมินตามที่สตีฟเฟิลบีม เสนอก็คือเพื่อประโยชน์ต่อ การตัดสินใจในการดำเนินโครงการ แต่ละประเภทดังกล่าว จะต้องเอื้ออำนวยต่อการนำไปตัดสินใจ ดังรูปแบบความสัมพันธ์ต่อไปนี้

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 91)

แผนภาพที่ 1 : รูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกิดขึ้นเพราะต้องการให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษา แก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ และการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการการออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมิน และการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการมีด้วยกัน 6 ด้านดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินที่ประยุกต์ใช้ในครั้งนี้ คือ ซิฟฟ์โมเดลซึ่งเป็นแบบจำลอง (Model) ของ Stufflebeam ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 – 2 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพสภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งสองหน่วยระบบ ของระบบการบริหารจัดการ และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2544 : 90)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มิตรภาพ ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน)
- 4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร.8 (แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร.9 (แบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร.10 (แบบรายงานแบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร.11 (แบบรายงานแบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร.12 (แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- การสังเกตและการบันทึก เป็นการสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนสมาชิกกองทุน หมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้าน
- การกรอกแบบสอบถามใช้ในการเจาะลึกข้อมูลของครอบครัว เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของแต่ละครอบครัว

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายของการประเมินคือ กลุ่มชาวบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถจำแนกตัวอย่างสำหรับการบันทึกข้อมูลใน บร. ต่างๆ ได้ดังนี้

1. บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 100% ของจำนวนครัวเรือน ซึ่งมีทั้งหมด 153 ครัวเรือน
2. บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของครัวเรือนในหมู่บ้าน จากทั้งหมด 153 ครัวเรือน เป็น 77 ครัวเรือน
3. บร. 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของครัวเรือนทั้งหมด เป็น 77 ครัวเรือน
4. บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมี 77 ครัวเรือน
5. บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี) เลือกผู้ให้ข้อมูล 100% ของจำนวนผู้กู้เงินทั้งหมด 35 ราย

4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด ตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบชีพพีโมเดล (CIPP Model) ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้นำไปประกอบด้วย

1) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

1.1.1 บริบทระดับประเทศ

- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- ภาวะการขาดดุลย์การค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

- ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้ของประชาชน
- บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

1.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ที่มาของหมู่บ้าน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากไหน เพราะเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร
ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน

2. สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน จำนวนประชากร ในหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน

3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ อาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย และรายได้ของประชากรในหมู่บ้าน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 สัมภาษณ์และ

สังเกต

4. ด้านวัฒนธรรม

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ประเพณีที่สำคัญ

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสและจากประชาชนในหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 จากการสังเกต และ

ศึกษาจากเอกสาร

1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

1.2.1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชน

1. ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. แหล่งข้อมูลได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง

3. การเก็บข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร

1.2.2. เงิน 1 ล้านบาท

1. ข้อมูล วันที่ได้รับอนุมัติ
2. แหล่งข้อมูล คณะกรรมการกองทุน
3. วิธีเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์จากเอกสาร

1.2.3. ผู้สมัครขอกู้

1. ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัครแต่ละราย วัตถุประสงค์ในการขอู้ และการเขียนแบบโครงการ
2. แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุน
3. วิธีเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์แบบ บร.4 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาจากเอกสาร

1.2.4. การทำบัญชี

1. ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ จำนวนบัญชีที่จัดทำซื้อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีดุลเงินสัจจะ
2. แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วิธีเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์แบบ และศึกษาจากเอกสาร

1.2.5. การชำระหนี้

1. ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ ขั้นตอนในการชำระหนี้และปัญหาอุปสรรค
2. แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการสมาชิกกองทุนที่ส่งคืนเงินกู้ และเอกสารในการส่งคืนเงิน
3. วิธีเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์คณะกรรมการ กองทุนและสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจากกองทุน

1.3 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

1.3.1 ผลโดยตรง

1. จำนวนผู้กู้

ขอผู้ทั้งหมด

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ จำนวนสมาชิกกองทุนที่
- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร

2. ยอดเงินให้กู้

กรรมการอนุมัติให้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่จำนวนเงินที่คณะกรรมการอนุมัติให้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

1.3.2 ผลกระทบโดยตรง

ผู้ทั้งหมด

1. จำนวนผู้ที่กู้ได้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ สมาชิกได้รับอนุมัติเงิน
- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่จำนวนเงินสะสมภายในหมู่บ้าน
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

หมู่บ้าน

3. การขยายกิจการของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ การขยายกิจการของผู้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกที่กู้เงินกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์และการสังเกต

4. การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ กิจการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น
- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกผู้กู้สังเกต

ท้องถิ่น

1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

มั่นคงของกองทุน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับ การประเมิน ได้แก่ ความเข้มแข็งและความ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์และการสังเกต

2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับ การประเมิน ได้แก่ ประเภทของเครือข่าย
กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมเครือข่าย วิธีการสร้าง เครือข่าย

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับ การประเมิน ได้แก่ ความเป็นอยู่ของประชาชน การเกิดกองทุนทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แค่ไหน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสังเกต, การสัมภาษณ์

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

2.1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศเช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่กล่าวในหน่วยระบบ

A

2.1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่กล่าวในหน่วยระบบ

A

2.1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับ การประเมิน ได้แก่ ความรู้ความสามารถ
ของผู้กู้แต่ละราย

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับ การประเมิน ได้แก่ ทรัพย์สินของผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกองทุน

- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
 - 3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การเป็นหนี้ของผู้กู้
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกองทุน
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
 - 4. หนี้สินนายทุนนอกระบบ
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การเป็นหนี้นายทุน
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
 - 5. อาชีพหลักของผู้กู้
 - ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ การประกอบอาชีพหลัก
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้กู้
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
 - 6. รายได้ของครอบครัว
 - ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ รายได้โดยเฉลี่ยของผู้กู้
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
 - 7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
 - ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ ประสบการณ์ความสามารถของผู้กู้
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์
- 2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
1. เงินที่ผู้กู้ได้มา
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์และสังเกต

2. เงิน อื่น ๆ

ไม่ใช้เงินกู้จากกองทุน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ เงินที่นำมาดำเนินการที่
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3. สถานที่และวัตถุดิบ

ดำเนินการและวัตถุดิบ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ สถานที่ที่ใช้ในการ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

4. เทคนิควิธีทำงาน

ดำเนินการ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ เทคนิคและวิธีการในการ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

1. การทำกิจการที่ถูกวิธี

ของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ วิธีการทำกิจการที่ถูกวิธี
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

2. การหาตลาดที่ดี

จำหน่ายสินค้าของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การหาตลาดในการ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3. การหาวัตถุดิบที่ดี

ผลิตของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การหาวัตถุดิบในการ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์

4. การทำบัญชี

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของสมาชิกผู้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

1. รายได้เป็นเงิน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการเป็นเงิน

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

2. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ผลตอบแทนจากการดำเนินการเป็นผลผลิตหรือสิ่งของ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การขยายกิจการของผู้กู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

2. ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีการที่ดีขึ้น

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ เทคนิควิธีการดำเนินกิจการของผู้กู้

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

2.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม

1. ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเองและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การพึ่งพาตนเองของผู้ที่มีการมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของผู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 วิธี ได้แก่

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ และสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน เป็นต้น (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา, 2544 : 113)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยกรรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์โมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 –5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ

4.2 เพื่อทราบว่าว่ามีปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคอะไรบ้างที่ส่งเสริม หรือ

เป็นอุปสรรคการบรรลุเป้าหมายกองทุน

4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน “ ดี – เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนเกณฑ์ชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์อย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

(1) ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีลักษณะ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในรูปแบบการเกษตร ภายในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและการพัฒนาการทางด้านสินค้า และผลิตทางการเกษตรไม่ค่อยเจริญทำให้ประชากรระดับรากหญ้า มี

ความยากจน และทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

(2) นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs

การประกอบการทางธุรกิจในปัจจุบันพบว่า ร้อยละ 90 - 95 ของกิจการทั้งหมดเป็นธุรกิจที่เป็นขนาดกลาง และขนาดย่อม ซึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาก โดยเฉพาะหลังปี 2540 ประเทศไทยได้เจอกับวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทำให้ภาครัฐยิ่งให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยิ่งขึ้น

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจน ที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความเข้มแข็งพร้อมๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ เพื่อให้การสร้างงานสร้างรายได้ อันเป็นพื้นฐานภาษีให้กับประเทศระยะยาว จะเห็นได้จากนโยบายการปล่อยสินเชื่อและลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้ SMEs

(3) ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งประเทศไทยต้องเข้าสู่การแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งไม่สามารถกีดกันทางการค้าจึงต้องมีการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและมีการสนับสนุนสินค้าไทย เพื่อไม่ให้มีการขาดดุลการค้าและมีการเสริมรากฐานทางการค้าให้แข็งแรงด้วย โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการสนับสนุน โดยการให้สมาชิกกู้เงินเพื่อไปดำเนินกิจการต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจทำให้เกิดการซื้อขายภายในหมู่บ้านภายในประเทศ สามารถส่งเสริมสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศ ซึ่งสามารถนำเงินเข้าประเทศอีกทางด้วย

(4) สภาพแวดล้อมของไทยในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันทรุดโทรมจากเดิมมาก เป็นผลจากการพัฒนาตามแนวความคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี เกิดความล้มเหลวได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะการล้มละลายทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมในชนบทกับเศรษฐกิจชาวบ้านนั้นเป็นเรื่องเดียวกันเพราะถ้าสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปเศรษฐกิจชาวบ้านก็แย่ ปัญหาที่สำคัญในชนบทคือ ปัญหาเรื่องน้ำ มีฝนตกน้อยเนื่องจากการบุกรุกทำลายป่า การเก็บน้ำของเขื่อนต่างๆ ไม่มีประสิทธิภาพ การเน่าเสียของแม่น้ำสายสำคัญ การเสื่อมโทรมของทรัพยากร ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นคือปัญหาอันเกิดจากโลกาภิวัตน์ และการเพิ่มบทบาทของเอกชน

(5) ความเดือดร้อน ความเป็นหนี้สินของประชาชน

จากปัญหาความยากจนของประเทศไปสู่ปัญหาของประชาชนที่มีรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการบริโภค การนิยมใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ทางออกของ

ประชาชนที่อยู่รอดคือ การกู้ยืมหนี้เงินเพื่อเพิ่มรายได้เฉพาะหน้าของตนเองแหล่งเงินทุนคือนายทุนท้องถิ่น ซึ่งคิดดอกเบี้ยสูง เมื่อไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ได้ บางรายถูกยึดที่ทำกิน ชาวบ้านจำนวนมากจำต้องทิ้งถิ่นฐานทั้งครอบครัวและตั้งคมเข้ามารับจ้างในเมืองมากขึ้น ถ้าทางภาคอุตสาหกรรมสามารถรองรับแรงงานที่อพยพมาได้ก็ไม่มีปัญหา แต่ในความเป็นจริง ชาวชนบทที่เข้ามาขายแรงงานนั้น ถูกกดค่าแรงงานมาก สภาพความเป็นอยู่ลำบาก ผู้หญิงบางส่วนถูกดึงเข้าการค้าประเวณี ทำให้เกิดปัญหาด้านสังคม

(6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ในสมัยก่อนวิถีชีวิตของคนในชนบท อยู่กันในระบบเครือญาติ มีการให้ความเคารพนับถือผู้เฒ่าผู้แก่ มีการร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม ร่วมมือกันรักษาที่ทำมาหากิน แต่เมื่อเวลาผ่านไปมาช่วง 20 ปีหลัง ทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไป มีการทิ้งถิ่นฐานที่อยู่เพื่อมาอาศัยอยู่ในเมืองหลวง เพื่อมาขายแรงงาน ทำให้หมู่บ้านบางแห่งเหลือแต่ผู้สูงอายุและเด็ก วัฒนธรรมที่ดี เช่น วัฒนธรรมการรวมหมู่ การเป็นเจ้าของร่วมกัน ความผูกพันกับพื้นที่ ความสำนึกถึงศักดิ์ศรีของความเป็นคนในชุมชน นั้นสูญหายไปหมด ถือว่าเป็นการล่มสลาย ของท้องถิ่นในชนบท

(7) ค่านิยมกระแสวัฒนธรรมสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันสังคมไทยได้เปิดรับเอาวัฒนธรรมของประเทศตะวันตกเข้ามา มาก เช่น สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ กระแสวัฒนธรรม หรือแม้แต่สินค้าที่ผลิตในต่างประเทศที่มีราคาแพง ซึ่งสามารถหาซื้อในประเทศได้ มีราคาถูกกว่าและคุณภาพเท่ากัน นอกจากนี้จะเห็นว่าการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ของศูนย์การค้าและแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นทั้งสิ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

(1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านมิตรภาพ หมู่ 13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีครัวเรือนตั้งอยู่ติดถนนมิตรภาพ-หนองคาย ซึ่งสามารถเดินทางไปยังจังหวัดนครราชสีมาและหนองคายและเป็นประตูสู่อีสานมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามคือ วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม หมู่บ้านมิตรภาพมีพื้นที่ติดต่อกับหมู่ 7 บ้านกลางดงและหมู่ 9 บ้านเขาพระ สมัยก่อนมีสภาพเป็นป่ามีต้นไม้ใหญ่มีสัตว์ป่า เช่น เสือ หมี ช้าง กวาง ลิง ชะนี คนพื้นที่เดิมที่อพยพเข้ามากลุ่มแรกมาจากหลายพื้นที่ เช่น อพยพจากสุพรรณบุรี อ่างทอง และตั้งชื่อหมู่บ้านตามถนนสายมิตรภาพชาวบ้านที่ย้ายมาอยู่เริ่มทำการเกษตร ทางการทำไร่น้อยหน้า ปลูกข้าวโพด สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีความเป็นอยู่อย่างเอื้ออาทร สมานฉันท์ 20กว่าปีที่ผ่านมาสภาพป่าก็เริ่มหมดไปมีการหักล้างถางป่าขึ้นเรื่อยๆในเวลา

ไม่แน่นอนสภาพเริ่มเป็นโร้น้อยหนาเป็นส่วนใหญ่ สิ่งสาธารณสุขปโภค เริ่มจากไฟฟ้า ประปา และ ปัจจุบันเป็นถนน 4 เลน

(2) สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านมิตรภาพหมู่ 13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา มีจำนวน 153 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 508 คน

ประชากร

จากการศึกษาข้อมูลจำนวนร้อยละของประชากร จำแนกตามเพศของประชากรพบว่า มีประชากร 508 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	252	49.60
หญิง	256	50.40
รวม	508	100

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศของประชากร

จากตารางแสดงให้เห็นว่า มีประชากรหญิง(50.40%) และประชากรชาย(49.60%)

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ %
1 วัน-3ปีเต็ม	14	2.76
3ปี 1 วัน-6 ปีเต็ม	20	3.93
6ปี 1 วัน-12 ปีเต็ม	22	4.33
12ปี 1 วัน-14ปีเต็ม	38	7.48
15ปี 1 วัน-18ปีเต็ม	142	27.95
18ปี 1 วัน-50ปีเต็ม	133	26.18
50ปี 1 วัน-60ปีเต็ม	103	20.27
60ปี 1 วันขึ้นไป	36	7.10
รวม	508	100.00

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของประชากรตามลักษณะของประชากร

จากตารางแสดงให้เห็นว่าประชากรช่วงอายุ 15 – 18 ปี มีจำนวน (27.95 %) ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงอายุ 18 – 50 ปี มีจำนวน (26.18 %)

การศึกษา

การศึกษาจำนวนร้อยละของการศึกษาประชากรพบว่าประชากรส่วนใหญ่(66.9%) อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา (11.8 %) ดังแสดงในตารางที่ 3

ระดับการศึกษา	เพศชาย	ร้อยละ	เพศหญิง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
ไม่เรียนหนังสือ	10	4	12	4.7	22	4.37
ประถมศึกษา	150	59	190	74.2	340	66.9
มัธยมศึกษา	30	12	30	11.7	60	11.8
ประกาศนียบัตรวิชา	42	17	12	4.7	54	10.6
ปริญญาตรี	20	8	12	4.7	32	6.3
รวม	252	100	256	100	508	100

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนของประชากรจำแนกตามการศึกษา

อาชีพ

จากการศึกษาการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านมิตรพบว่า ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก (52.2%) อาชีพรับจ้างรองลงมา(25%) และพนักงานโรงงาน(6.5%) และค้าขาย (6.5 %) ดังแสดงในตารางที่ 4

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
บุตรเลี้ยงดู	5	3.2
รับราชการ	6	4
ทำการเกษตร	80	52.2
เลี้ยงสัตว์	4	2.6
พนักงานโรงงาน	10	6.5
ค้าขาย	10	6.5
รับจ้าง	38	25
รวม	153	100

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

จากการศึกษาข้อมูลเรื่องแหล่งน้ำในหมู่บ้านมิตรภาพจะเห็นว่าในหมู่บ้านมี แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและบริโภคตลอดปี ดังแสดงในตารางที่ 5

แหล่งน้ำ	รวม	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
ประปาหมู่บ้าน	80	/	-
บ่อน้ำบาดาล	73	/	-
บ่อน้ำตื้น	7	/	-

ตารางที่ 5 แสดงแหล่งน้ำในหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านมิตรภาพ

ในปัจจุบันหมู่บ้านมิตรภาพมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากคนมีการศึกษามากขึ้น มีการเรียนรู้อาชีพใหม่ มีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาทำให้เกิดอาชีพใหม่ ชาวบ้านมีความรู้มากขึ้นด้านการเกษตร มีประสบการณ์ และมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งมากขึ้นในหมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 6

รายได้	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
1,000-5,00	110	72
5,001-10,000	31	20.2
10,01-20,000	12	7.8
สูงกว่า 20,000	-	-

ตารางที่ 6 แสดงรายได้ประชาชนในหมู่บ้านมิตรภาพ

ด้านวัฒนธรรม

ประชาชนในหมู่บ้านมิตรภาพไปทำบุญ ดักบาตร หรือประกอบกรรมทางศาสนาต่างๆที่วัด 3 แห่ง คือ วัดกลางดง วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม วัดมิตรภาพ การทำบุญส่วนใหญ่ในวันขึ้นปีใหม่ ในวันพระ วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา เป็นต้น หรือมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจในการทำงานต่างๆ งานบวช งานแต่งงาน หรืองานศพ และมีการภาษาพื้นบ้านเป็นภาษาไทย

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A การจัดการ และแนะนำส่งเสริมเงินกู้

พบว่า

(1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ และหลักการของกองทุนหมู่บ้านอยู่บ้าง

(2) เงิน 1 ล้านบาทที่มาจากนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันตามนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งเข้ามาในชุมชน เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนในชนบท และจำนวนเงินทุนดังกล่าวเข้าใจว่าเป็นเงินกองทุนไม่ได้ตกเป็นของคนใดคนหนึ่ง แต่คนในหมู่บ้านต้องช่วยกันดูแลและร่วมกันจัดการบริหารเงินกองทุนดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านต่อไป

(3) คณะกรรมการ จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าคณะกรรมการกองทุนได้มาโดยคัดเลือก จากความเห็นชอบของสมาชิกกองทุน โดยการเปิดเวทีชาวบ้านเพื่อดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน มาเป็นตัวแทนของสมาชิกกองทุนในเรื่องการจัดการบริหารเงินกองทุน โดยเป็นที่ยอมรับและได้รับการไว้วางใจจากประชาชนในหมู่บ้าน

(4) ผู้สมัครขอกู้ จากการสัมภาษณ์ของประชาชนในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนพบว่าส่วนใหญ่มีคุณสมบัติตรงกับระเบียบของกองทุนในเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกกองทุน เพื่อทำการกู้ยืมเงินกองทุนต่อไป แต่จะมีปัญหาเรื่องการเขียนโครงการกู้ยืมเพราะชาวบ้านบางคนยังขาดความรู้เรื่องนี้อยู่ คณะกรรมการจึงต้องให้คำแนะนำต่อไป

2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านมีตราบาปนั้น ไม่สามารถรับทราบได้ว่าผู้ใดนำเงินไปใช้จริงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะผู้กู้ปิดบังและคณะกรรมการยังขาดกระบวนการตรวจสอบ

2) ผู้รับหน้าที่จัดทำบัญชีกองทุนมีการดำเนินการด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ส่วนเงินสัจจะสะสมที่ผู้กู้จะต้องนำมาฝากกับผู้ทำบัญชีทุกเดือนตามกำหนดนั้น ผู้ทำบัญชีจะนำเงินดังกล่าวไปฝากเข้าบัญชีเงินฝากสัจจะที่ธนาคาร และสามารถตรวจสอบได้ตลอด

3) การชำระหนี้ได้มีการนำเงินต้นทั้งดอกเบี้ยมาชำระคืนบ้างแล้วในบางรายที่ต้องชำระเป็นรายเดือนและปรากฏว่าได้ชำระทุกเดือนตามที่ตกลงเอาไว้ในสัญญาเงินกู้แต่ยังไม่ชัดเจน

นักในเรื่องการชำระหนี้ ของหมู่บ้านมิตรภาพเพราะผู้ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการคืนเงินเป็นรายปี และยังมีรอบระยะเวลาไม่ครบที่ต้องชำระเงินกู้ จึงทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจนนักในเรื่องการชำระหนี้

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบA แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

(1) ผลโดยตรง

จุดเด่น มีจำนวนประชากรในหมู่บ้านให้ความสนใจมาก ผู้กู้ได้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

จุดด้อย เกิดความขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการกับผู้กู้ ผู้กู้ไม่ยอมรับการตัดสินใจของคณะกรรมการ

(2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า เงินกองทุนที่ผู้กู้ทำการกู้ยืมไปนั้นในบางรายมิได้นำเงินไปดำเนินการตามความประสงค์ที่ยื่นขอกู้เมื่อทำการสอบถามผู้กู้ไม่บอกความจริง ซึ่งจะมีผลในการจัดแบบพัฒนาชนบทในระดับต่อไป

(3) ผลกระทบโดยอ้อมพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความหวาดระแวงกลัวกับการตรวจสอบในการใช้เงินกู้ที่ได้นำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่

2.4 ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบB คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย

(1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้

จุดเด่น ประชาชนที่กู้ยืมเงินกองทุนมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินกิจการของตนเองโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบB พบว่า

- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนมีความเหมาะสมกับความต้องการ

จุดด้อย ไม่สามารถชำระคืนได้ทันเวลา เพราะเมื่อนำเงินไปประกอบอาชีพแล้วเกิดความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถหาเงินมาใช้คืนกองทุนได้ทันเวลา

- สถานที่และวัตถุดิบ ผู้ส่วนใหญ่มีสถานที่ประกอบการเป็นของตนเอง มีบางรายเท่านั้นที่เช่า ส่วนวัตถุดิบหาซื้อตามแหล่งที่มีจำหน่ายทั่วไป

- เทคนิควิธีทำงาน มีเทคนิคการทำงานเป็นระบบครบครันมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

- กำลังทำงานในครอบครัวของผู้มีส่วนใหญ่จะมีคนทำงานหลักอยู่ 1 คน คือหัวหน้าครอบครัว ถ้าเกินกำลังใช้งานการว่าจ้างแรงงานแทนไม่มีผลการประเมิน กระบวนการหน่วย B

(3) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย

จุดเด่น มีการทำกิจกรรมตามประสบการณ์ของตน

จุดด้อย ผู้ดูแลบางรายนำเงินที่นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

- การหาตลาดที่ดี ในเรื่องการหาตลาดสำหรับผลิตเป็นเรื่องง่ายของผู้ดูแล เพราะจะมีนายทุนมารับซื้อถึงสถานที่

- ทำบัญชี ผู้ดูแลไม่มีความรู้เรื่องการทำบัญชีจึงไม่มีการจัดทำบัญชีแสดงรายรับ - รายจ่าย

- ผู้ดูแลมีการวิเคราะห์ประเมิน สถานการณ์ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินกิจการ โดยอาศัย ธรรมชาติ เช่น ฝน ฟ้า อากาศ ตามประสบการณ์ที่เคยทำ

(4) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- ผลผลิตโดยตรง

จุดเด่น ผู้ดูแลสามารถนำเงินกู้ที่ได้มาช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในการประกอบ

อาชีพ

จุดด้อย ถ้าผู้ดูแลนำเงินที่ได้ไปใช้ผิดประเภท ก็จะสร้างปัญหาให้กับตนเอง

- ผลกระทบโดยตรง พบว่า

ผู้มีส่วนใหญ่นำเงินกู้ที่ได้จากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปใช้เงินกู้นอกระบบ

- ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

เมื่อผู้มีส่วนใหญ่นำไปใช้เงินกู้นอกระบบ ผู้ดูแลจะไม่เกิดการเรียนรู้ที่จะนำเงินไปประกอบอาชีพ หรือเพิ่มรายได้จากการทำงานแบบใหม่ เมื่อผู้ดูแลนำเงินไปใช้เงินกู้นอกระบบจะทำให้ผิดวัตถุประสงค์ของกองทุน และทำให้ไม่เกิดผลกำไรเกิดขึ้นสำหรับผู้ดูแล

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีธุรกิจของผู้ดูแล

การประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแลอาชีพทำไร่น้อยหน้าในหมู่บ้าน สรุปดังนี้

3.1 ปัจจัยการนำเข้าที่ตีของการทำไร่น้อยหน้า

3.1.1 ในการจัดหาเงินทุน ในด้านการจัดหาเงินทุน ก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้าน บางราย ต้องทำการกู้เงินจากธนาคาร บางรายกู้เงินจากนายทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง แต่ปัจจุบัน มีกองทุนหมู่บ้านจึงเกิดแหล่งเงินทุนใหม่ดอกเบี้ยต่ำ ขึ้น

3.1.2 การหาปัจจัยเพื่อการผลิตซึ่งได้แก่ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ผู้กู้จะทำการ จัดหาจากร้านค้าปลีกซึ่งมีราคาแพง แต่ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อหาแหล่งจัดซื้อที่ราคาถูก

3.1.3 กระบวนการที่ดี และผลผลิตที่ดี คุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

กระบวนการที่ดีคือ การหาแหล่งผลิตที่ดี เช่น การหาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการ ปลูกน้อยหน้า การหาแหล่งที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ สำหรับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการปลูก น้อยหน้าในหมู่บ้านมีสภาพนั้น ส่วนมากจะปลูกกันในบริเวณหมู่บ้าน เพราะดินมีสภาพอุดม สมบูรณ์ ส่วนผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสมนั้น น้อยหน้าที่ดีต้องได้รับการบำรุงรักษา มาแมลงตามเวลาที่เหมาะสมเพื่อป้องกันแมลงและแยะในน้อยหน้า

4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

4.1.1. การเกิดกองทุน พบว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นนโยบายของ รัฐบาลชุดปัจจุบัน โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อื่นทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อ สร้างศักยภาพภายในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนใน หมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เมื่อนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวเข้าสู่หมู่บ้านประชาชนในหมู่บ้านมีความยินดีอย่างยิ่งใน การให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลในการดำเนินการจัดการเงินกองทุนประชาชนเพราะจะมีส่วน ในการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกันเองซึ่งชาวบ้านเองก็มีความ กระตือรือร้นในเรื่องดังกล่าวอย่างมากในการที่จะกู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพราะจะ นำเงินกู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งในปัจจุบันสมาชิกกอง ทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพมีจำนวน 90 คน ในการบริหารจัดการเงินกองทุนนั้นจัดการโดยเงิน ส่วนหนึ่งให้สมาชิกกู้ยืมและอีกส่วนเป็นทุนสำรองกรณีฉุกเฉิน

4.1.2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างมากในการพัฒนาระบบการ บริหารด้วยการค่อย ๆ เรียนรู้การบริหารระบบไปเรื่อย ๆ โดยมีบทเรียนจริงที่จะใช้ทดสอบความรู้ ความเข้าใจในระบบการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการถ่ายทอดมาซึ่งมีชาวบ้านในหมู่บ้าน

ตรวจสอบการดำเนินการ จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 9 คน โดยมีการคัดเลือกตามระเบียบโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชุมกันระหว่างคณะกรรมการ 9 คน มีการรับสมัครสมาชิกตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพ มีการจัดทำบัญชีการรับฝากเงิน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่าการที่รัฐบาลส่งเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 1 ล้านบาทมาให้แต่ละหมู่บ้านดูแลและบริหารงานกันเองโดยมีหน่วยงานของรัฐบาลคอยให้คำปรึกษานั้น ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ การปรับตัว การพัฒนาเพื่อที่จะให้ตัวเองอยู่รอด และกองทุนอยู่ตลอดไป

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่นั้น นโยบายนั้นช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านไม่ต้องไปกู้เงินจากนายทุนนอกระบบด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แพงเกินไป เมื่อต้องไปกู้เงินมาลงทุนด้วยอัตราดอกเบี้ยแพง ก็จะทำให้เงินเหลือจากการลงทุนมาพัฒนาอาชีพ และหารายได้เสริมได้ง่าย กว่าเดิม โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจดีสุขภาพคนก็ดีขึ้นไปด้วย

4.1.5 การมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งพบว่าเมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ก็จะส่งผลให้คนรักบ้านเกิดไม่ไปตั้งถิ่นฐานไปทำงานในเมือง โดยไม่ปล่อยให้ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาต้องท้องถิ่นต้องสูญหายไปกับกาลเวลา

4.2 ปัจจัยที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองพบว่า

4.2.1 การสนับสนุนของประชาชนในหมู่บ้านเนื่องจาก เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ลำบาก คนตกงานไม่สามารถหางานทำได้จึงต้องประกอบอาชีพส่วนตัว หรือบางรายประกอบอาชีพส่วนตัวแล้วยังขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ เมื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้าน เข้ามาประชาชนจึงเกิดการตอบรับให้การสนับสนุนและร่วมมือเป็นอย่างดี

4.2.2 ประชาชนถูกเอาเปรียบจากนายทุนเงินกู้นอกระบบ เมื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้าน เข้ามาดอกเบี้ยต่ำ ทำให้ประชาชนเห็นด้วยและให้การสนับสนุน

4.2.3 ความตั้งใจทุ่มเททำงานของคณะกรรมการ

4.3 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคพบ ดังนี้

4.3.1 การขาดความรับผิดชอบที่จะใช้เงินคืน ของผู้กู้

4.3.2 การไม่มีระบบการติดตามการชำระหนี้ของคณะกรรมการกองทุน

4.3.3. การไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ที่ไม่ชำระคืนเงินกู้

4.4. การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ไม่มีการเกิดองค์กรขึ้นในระหว่างการลงพื้นที่เพื่อประเมินโครงการ

4.5. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านประกอบอาชีพสุจริต มีความซื่อสัตย์ในการดำรงชีพ มีรายได้พอเพียงสำหรับครอบครัว

4.6. ชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นประชาชนบ้านมิตรภาพหมู่ที่13 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ในปัจจุบันยังขาดความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ เช่น

(1) ด้านเศรษฐกิจ ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นที่พอใจ ไม่คุ้มกับการลงทุนและเสียเวลาและมีปัญหาเสพติดในบางสิ่ง

(2) ด้านสาธารณูปโภค ด้านการสื่อสารหมู่บ้าน มิตรภาพเป็นหมู่บ้านที่ติดกับถนนสายมิตรภาพ แต่ยังไม่มีความสะดวกในการสื่อสาร คือตู้โทรศัพท์สาธารณะ แต่การใช้ประโยชน์ยังไม่ทั่วถึง เสียบ่อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จึงเลือกใช้โทรศัพท์มือถือ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ปัญหาตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น

1.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคม

1.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูล ระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ

2. วิธีดำเนินการ

2.1. ศึกษาสภาพดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

2.2. ใช้ชีพชีพอิมเคลวิเคราะห์และประเมินการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดทั้งตัวแปร ที่กำหนดที่ทำการเก็บข้อมูล

2.3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจาก แบบรายงาน (บร. 1 – 12) และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมบางส่วน

2.4. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินรวมทั้งแสดงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3. ผลการดำเนินงาน

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านมิตรภาพ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะชาวบ้านเห็นความสำเร็จของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบการอาชีพ เช่น การทำดอกไม้จันทร์กลุ่มสตรีแม่บ้าน และมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประชาชนต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต้องการมีอาชีพมีรายได้ แต่ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพเพื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้าน เข้ามาจึงให้การสนับสนุน และตอบรับเป็นอย่างดี แต่กองทุนหมู่บ้านจะเจริญก้าวหน้าเติบโตหรือไม่ คณะกรรมการก็เป็นส่วนสำคัญ เพราะคณะกรรมการทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มที่จึงทำให้กองทุนหมู่บ้าน บรรลุวัตถุประสงค์

2.2 ปัจจัยด้านลบ

เมื่อได้รับเงินกู้แล้วผู้กู้บางคนขาดความรับผิดชอบที่จะใช้เงินคืนและการไม่มีระบบ การติดตามการชำระหนี้ของคณะกรรมการกองทุน การไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน สำหรับเงินกู้ กองทุนจะเห็นได้ว่ารัฐบาลไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน และประกอบกับคณะกรรมการกองทุนไม่มี การติดตามการชำระหนี้อย่างจริงจัง

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน หมู่บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบล กลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความขยันอดทน มีความรักใคร่ปรองดองกันในครอบครัว มีการรวมตัวตั้งกลุ่ม องค์กร มีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถร่วมกันแก้ปัญหาโดยมีแผนงาน ที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

ผลผลิตโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

1. ผลโดยตรง เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาประชาชนให้ความสนใจมาก อัตราดอกเบี้ยต่ำ ผู้กู้สามารถนำเงินกู้ไปบรรเทาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ
2. ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้บางคนไม่นำเงินไปดำเนินธุรกิจตามที่ยื่นความประสงค์ไว้ แต่นำเงินไปประกอบอาชีพนอกระบบ
3. ผลโดยอ้อมเมื่อผู้ก้นำเงินไปใช้นอกระบบทำให้เกิดวัตถุประสงค์ของกองทุนและทำให้เกิดผลกำไร และประชาชนเกิดความหวาดระแวงกลัวเจ้าหน้าที่จะไปตรวจสอบ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพ หมู่ที่ 13 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน มิตรภาพ มีระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่ดีอยู่แล้ว จึงคิดว่าไม่น่าที่จะไปปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน บ้านมิตรภาพอีก

5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการจัดทำบัญชีที่รัดกุม และจัดทำทุกเดือนเพราะที่ผ่านมา คณะ กรรมการยังบกพร่อง เรื่องการจัดทำบัญชี เพราะยังขาดการบันทึก บัญชีตราะเบียของกองทุน

5.3 ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีหน่วยงานทางราชการเข้ามาช่วยเหลือแนะนำด้านต่างๆ เช่น การหาตลาด ให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีวิชยากรหรือผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านมาให้คำแนะนำในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรพื้นบ้าน

6. ข้อเสนอแนะสำหรับคั่นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ถ้ามีโอกาสได้ทำการคั่นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ควรมีการคว้าว้าเรื่องธุรกิจชุมชนท้องถิ่น “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ทำอย่างไรให้อยู่รอด และยั่งยืน ตลอดไป เป็นที่ยอมรับของตลาด และเหตุผลที่น่าสนใจในการคั่นคว้าวิจัยในเรื่อง หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ

1. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ยังเป็นสินค้าที่เติบโตเฉพาะในหมู่บ้านและเป็นที่ยอมรับกันเฉพาะกลุ่ม ทำให้เป็นเหตุผลต่อไปว่าทำอย่างไร ให้สินค้าเป็นที่ยอมรับ
2. สินค้าบางอย่าง เช่น เต้าเจี้ยว ต้องมี อ.ย.(อาหารและยา) รับรอง
3. ถ้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เติบโต และขยายงานได้ดี ก็จะทำให้คนในชุมชนมีรายได้ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน .2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน .2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ เตรียมการจัดตั้งดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. กรุงเทพฯ- โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน .2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ, 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมิตรภาพ. หมู่13 จ.นครราชสีมา.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2544. คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศน์หลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. บริษัท ศรีสยามพรีนแอนด์แพคค์ จำกัด.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. บริษัท ศรีสยามพรีนแอนด์แพคค์ จำกัด.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการจัดการและวางแผนธุรกิจ. บริษัท ศรีสยามพรีนแอนด์แพคค์ จำกัด.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. บริษัท สยามพรีนแอนด์แพคค์ จำกัด.